

in epistolam II ad Timotheum III.

inde cū dicit. Sed mansuetū et. ostendit qd sit sectādū. Et pmo ponit documentū. Secūdo rōe 3ibi. Ne qñ det et. Itē pma in duas. qz primo proponit quoddam generale ad omnes. Secūdo quedāz necessaria ad singulos ibi. Docilem et. Generale quod debet habere qui vult disputare est qz sit mansuetus. ps. Docebit mites vias suas. Est enī mansuetudo virtus cōpescens ab ira qz perturbat iudiciū rationis que necessaria est in questione et iudicio veritatis Mat. 11. Discite a me qz mitis sum et humilis corde et. In speciali autem debet habere respectu superiorum docilitatem. respectu psecutorum patientiam. respectu falsorum doctorum correctionem. Quantum ad primū dicit docile id est paratū corrigi a quocūqz. Et hec est sapientia celestis Jac. 3. Que autē desursum est sapientia primum quidez pudica est. deinde autē pacifica. modesta suadibilis et. Quantum ad secundum dicit. Patientem. ps. Bene patientes erunt vt annunciet. puer. 19 Doctrina viri per patientiam noscitur et. Quantum ad tertium dicit. Cum modesta quia correctio debet esse modesta Gal. 6. Vos qui spūales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis et. Deinde cum dicit. Ne quando. et. assignat rationem vitiorum. et respondet cuidam ta cite questionī. Possit enī aliquis dicere. Nō resistit veritati. et ideo iminet necessitas corrigendi. Respondeo qz deus pater eos potest reducere ad penitentiam et ad hoc debet iustus niti. Et primo pmittit penitentiam quaz debet intendere cōtra aduersarios. Secūdo penitentie fructus. Tertio penitentie necessitates. Dicit ergo. Ne quando id est vt deus aliquando det eis penitentiam. qz ex superbia resistunt quibus difficile videt dari penitentiam. Sic excludit errorem pelagij qui dicit dona gratie esse ex operibus nostris. quod per hoc patet esse falsum. quia etiam principium bonorum scz penitentia datur a deo. Tēn. 5. Cōuerte nos domine ad te et cōuertemur Esa. 26. A timore tuo cōcepimus. Fructus vero penitentie duplex est: scz cognitio veritatis et liberatio a potestate diaboli. Quantum ad primū dicit. Ad cognoscendam veritatem. quia quando ex malicia resistit veritati ipsa malicia sua excecatur eos. quando ergo malicia auferit cognoscunt veritatem Jo. 8. Et cognoscetis veritatem. Quantum ad secundū dicit. Et respiciant et. id est ab occasio nib⁹ errorū ex parte intellect⁹: sicut false fantasie. et ex par ta affectus sicut sunt inuidia superbia et huiusmodi. Necessitas autem penitentie est magna quā nisi habeant diaboli dominat eis. Unde dicit. A quo captiui et. qz qui facit peccatum seruus est peccati. Jo. 8. Et dicit ad ipsius voluntates scz sectandā. Vel vt de homine faciat voluntatem suam. Sed contra. Nō statim precipitaz sicut vellet. Dicendum est qz adipiscitur q̄tum pmittit sibi: sed difficile est qz ei auferatur. Esa. 49. Nunquid tollet a forti preda aut quod captum fuerit a robusto saluum esse poterit.

Capitulum tertium

Doc autez scito qz in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: et erunt homines seipos amantes: cupidi: elati: superbi: blasphemī: parentibus nō obedientes: ingrati: scelesti: sine affectione: sine pace: criminatores: incontinentes: immites: sine benignitate: proditores: pterui: tumidi: et voluptatum amatores magis q̄ dei: habētes

speciem quidem pietatis: virtutem autem eius abnegantes.

Supra instruit eū quō resistat tribulationib⁹ et p̄cūlis p̄sentib⁹: hic ostendit quomō fiet contrā futura. Et pmo p̄nunciat futura p̄cula. Secūdo ostendit idoneitatem suā ad resistendum ibi. Tu autē affectus et. Tertio ostendit qualiter resistat ibi. Testificor et. Circa primū duo facit qz pmo p̄nunciat pericula nouissimoz temporū. Secūdo ostendit quomodo eorū vitia sunt etiam modo vitanda ibi. Et hoc deuita et. Item pma in duas. qz pmo p̄nunciat esse futura pericula in nouissimis temporib⁹. Secūdo ad causam periculoz ibi. Et erunt homines et. Dicit ergo. Dixi deuita prophana et. Nō solum autē sunt hēc mō vitanda: s̄ in futuro restant etiā quedāz alia vitanda Et dicunt nouissimi dies qui sunt propinqui nouissime diei. Jo. 5. Ego resuscitabo eum in nouissimo die. Hēti penultimo. Congregamini vt annūciem q̄ ventura sunt vobis diebus nouissimis. Et adde. Instabunt tempora periculosa et. Mat. 24. Eritis odio oibus gentibus p̄pter nomen meum. Causa horum est iniquitatis abundantia. Mat. 24. Quoniam abundabit iniquitas refrigeret charitas multorum. Quia fides et charitas vel annullabit vel totaliter peribit. quia quanto magis aliqd elōgat a suo p̄ncipio: tanto plus deficit. Et ideo in tempoz illo magis deficient fides et charitas: quia plus elōgant a christo. Luc. 18. Filius hominis veniens putas inueniet fidem in terra: Et circa hoc primo ponit iniquitatis radicem. Secundo diuersas eius species. Radix autē totius iniquitatis est amor sui ipsius. Duplex autē amor duplicem ciuitatē facit. Sed contra. Quilibet naturaliter diligit se. Respondeo. dicendum est qz in homine duo sunt: scz natura rationalis et corporalis. Quantum ad intellectualem seu rationalem que interior homo appellat vt dicit. 2. Corin. 4. Homo debet plus se diligere q̄ omnes alios. qz stultus est qui vult peccare vt alia os a peccatū retrahat. sed quantum ad exteriorē hominē laudabile est vt alios plus diligit q̄ se. Unde illi qui se sic nō amant sunt vituperabiles. Phil. 2. Omnes que sua sunt querūt: non que iesu christi. Et hac radice diuerse sunt species iniquitatis. Unde dicit. Cupidi elati et. Et circa hoc tria facit. qz pmo ponit peccata que sunt in abusu rerum exteriorum. Secundo que pertinent ad inordinationem hominis ad alios ibi. Blasphemi et. Tertio que ad seipsum ibi. Incontinentes et. Duo autē sunt ī reb⁹ exteriorib⁹ scz abundantia diuitiaz et excellētia honorū. Quantum ad primū dicit. Cupidi. Et cupiditas pmo ponit qz est radix oīum malozum. Vel est p̄pinq̄ua amor sui ipsius que ē ad bona exteriora. Quantum ad se cundū dicit. Elati. Elatio est species superbie que sunt quattuor. Una quando aliquis attribuit sibi quo caret. Secunda quando quod ab alio habet attribuit sibi ac si haberet a se. 1. Corin. 4. Quid habes quod non accepisti et. Tertia quando attribuit sibi quod habet ab alio: s̄ meritis proprio. Luc. 18. Ieiuno bis in sabbatō et. Quarta quando singulariter vult videri supra omnes. et hec est elatio. ps. Domine nō est exaltatus cor meum et. Dicit superbi reducit ad alias species superbie. Jac. 4. Deus superbis resistit: humilibus autē dat gratiam. Consequenter ponit vitia quantum ad alios. Et pmo q̄tum ad superiores. Secundo quantum ad equales ibi. Scelesti et. Superior est triplex scz deus. et contra hūc dicit. Blasphemi Esa. 1. Dereliquerūt dominū blasphemauerunt sanctum israel: abalienati sunt retrosum. Item parentes. et q̄tum ad hoc dicit. Parentibus non obedientes. 1. Reg. 15. Quasi peccatum ariolandi est repugnare. et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere.

Explanatio sancti Thome

puer. 30. Oculi qui subsannat patre. et qui despiciat par-
 tu matris sue effodiat eum corui de torretibus et comedat
 eum filij aquile. Item benefactor in quantum huiusmodi
 Et quantum ad hoc dicit. In grati. ps. Qui retribuunt ma-
 la p bonis et. Col. 3. Grati estote Sap. 16. In grati est
 spes tanquam hybernalis glacies tabesceat et disperiet tanquam
 aqua supuacua et. ¶ Tunc ponit mala que sunt ad equi-
 lem et proximum. et sunt tria. Primum pertinet ad opus.
 Unde dicit. Scelasti id est qui scelera graua perpetrast
 in proximos Esa. 1. Ne genti peccatrici populo graui iniquitas
 te seruis neque filijs sceleratis et. Secundum ad effectum. Un-
 de dicit. Sine affectione id est sine affectu charitatis et sine
 ne pace. Tertio quod ad verbum. Unde dicit. Crimi-
 natores. Luc. 19. Non eris criminator nec susurro in
 populis. Item quod ad seipsum ostendit quedam alia tripliciter
 Primum quod ad corruptionem concupiscibilis. Secun-
 do irascibilis. Tertio rationalis. Quantum ad primum dicit.
 Incontinentes. Unde dicit incontinentes qui se non tenent in
 bono proposito propter prauas concupiscentias Eccl. 26.
 Omnis autem ponderatio non est digna continentis ani-
 me. Quantum ad irascibilem dicit. prope inimites id est
 non mansueti. hoc moderatur passiones ire. Mart. 11.
 Discite a me quia mitis sum et humilis corde. ps. Doce-
 bit mitis vias suas. Item ponit aliud quod pertinet ad
 affectum irascibilis scilicet benignitatis exclusio. Unde dicit.
 Sine benignitate. hoc est naturale quod quando do-
 minatur vni contrariorum excludit aliud Ephe. 4. Esto-
 re inuicem benigni et. ¶ Deinde ponit vitia que sunt
 ad corruptionem rationalis. Hoc autem potentia perficit
 per prudentiam. prudentie autem opponit aliquod vitium
 per abusus prudentie et aliquid per elationem priuationis: et vitium ponit
 Quantum ad primum dicit. Proditores. Ad prudentiam
 autem pertinet sagacitas: qua quidam abutuntur in malis.
 et hi sunt proditores. puer. 11. Qui ambulat fraudulenter
 reuelat archana et. Item presentia qua quidam abu-
 tuntur dum in malo peruersiunt. puer. 3. Ne innitatis pru-
 dentie tue. ¶ Deinde ponit vitia que sunt ad priuationem
 prudentie. Et primo ponit priuationis causam. Unde dicit.
 Timidi. Superbi enim inflantur in agendis. quia non
 metiunt vires suas. et ideo desunt. puer. 11. Ubi superbia
 ibi erit et contumelia. ubi autem humilitas ibi et sapien-
 tia. Secundo ponitur priuatio scilicet ignorantia: quam ad-
 dit superbie. Superbus enim est nihil sciens. Unde dicit.
 Ceci quasi non habentes usum recti rationis Mat-
 15. Ceci sunt et duces cecorum et. Tertio ponit priuati-
 onis effectus: quod temporalia preponit eternis. Unde dicit.
 Voluptatum et. Esa. 13. Syren in delubris volu-
 ptatis. Sed unquid est idem esse incontinentem et vo-
 luptatum amatorem? Respondeo. dicendum est quod non quod
 prope incontinentes dicitur qui habet spem fugiendi. sed vin-
 citur ab eis. sed prope amator earum est intemperatus qui
 habet corruptam estimationem. ¶ Consequenter ponit sim-
 ulationem dicens. Habentes et. 2. Cozin. 11. Opera-
 rij subdoli: virtutem autem eius abnegantes: virtutem scilicet
 pietatis que dicitur hic dupliciter. Uno modo ipsa via pie-
 tatis id est eius virtus. Unde dicit. Abnegantes id est
 veritatem non habentes Thim. 1. Confitentur se nosse de-
 um: factis autem negant. Alio modo quia virtus rei dicitur
 tur illud ex quo dependet tota virtus eius. Tota autem vir-
 tus pietatis dependet ex charitate. ideo dicitur virtutem eius
 scilicet charitatem abnegantes.

Lectio secunda

Quos deuita. Ex his enim sunt qui
 penetrant domos: et captiuas du-
 cunt mulierculas oneratas peccatis

que ducuntur varijs desiderijs. semper dis-
 scientes et nunquam scientiam veritatis per-
 uenientes. Quemadmodum autem iamnes et
 mambres resistunt moysi. ita et hi resistunt
 veritati. homines corrupti mente. reprobi
 circa fidem. sed ultra non proficiunt. Insi-
 pientia enim eorum manifesta erit omnibus:
 sicut et illorum fuit. Tu autem affecutus es
 meam doctrinam: institutionem: propo-
 situm: fidem: longanimitatem: dilectionem:
 patientiam: persecutiones: passionem: qua-
 lia mihi facta sunt. antiochie: iconio: listris
 quales persecutiones sustinui. et ex omnibus
 eripuit me dominus.

Supra apostolus descripsit pericula nouissimorum tempo-
 rum et causam assignauit: hic docet huiusmodi etiam in
 presenti esse vitanda. Et primo premitit monitionem de
 horum vitacione. Secundo ostendit in quibus homini-
 bus in presenti appareant predicta ibi. Et hi enim et.
 Dicit ergo. Dixi quod in nouissimis temporibus erunt ho-
 mines pessimi. Sed non credas te in presenti esse tutum:
 sed etiam nunc hos et tales homines deuita scilicet ne in si-
 milem errorem labaris. Tit. ultimo. Heticum homi-
 nem post vnam et secundam correccionem deuita et. Et
 tunc quod ad aliqua vitandi sunt sed non quod ad sermonem
 exhortationis. Et tunc ostendit quod etiam modo sunt ali-
 qui tales. Et primo ostendit nocumentum quod inferunt.
 Secundo defectum quem patiuntur ibi. Homines repro-
 bi et. Tertio impedimentum quo artantur ibi. Sed ultra
 et. Circa primum duo facit. quod primo ostendit impedimen-
 tum quod inferunt subditis. Secundo impedimentum
 quod inferunt prelati ibi. Quemadmodum autem et. Ire-
 rum prima in duas. quod primo ostendit eorum impudentiam
 Secundo eorum astutiam ibi. Et captiuas et. Quans-
 tum ad primum dicit. Deuita ergo: quod iam sunt aliqui ta-
 les. Nam ex his et. id est eorum numero sunt. 1. Jo. 2.
 Hic antichristi multi sunt et. nec debetis intelligere quod
 ex his fuerunt: sed sunt scilicet ingrati et. quia pec-
 catores iam conuersi non debent dici peccatores. ps. Rec-
 memor ero nominum eorum per labia mea. ¶ Deinde cum dicitur
 cit. Qui penetrant et. ostendit eorum malitiam. Et ad-
 istam potest exponi quasi inordinate ingerentes se et cir-
 cumeuntes propter lucrum. Contra quod Eccl. 21. Pes fas-
 tui facilis in domum proximi et. Sed propter hoc non pro-
 hibentur aliqui visitare afflictos in domibus Jac. 1. Re-
 ligio munda et immaculata apud deum et patrem: hec est
 visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum et. Sed
 metaphorice potest exponi domus id est conscientia Sap.
 8. Intrans in domum meam conuiescam et. Illi ergo pe-
 netrant domos qui cum astutia volunt scire secreta con-
 scientie ut decipiant alios. Eccl. 13. Ex multa loquela te-
 prabit te. et subridens interrogabit te et. Nihilominus
 tamen illis qui curam habent licet inquirere statum con-
 scientie. puer. 27. Diligenter agnosce vultum peccatoris
 tui tuosque greges considera. ¶ Deinde cum dicit. Et ca-
 ptiuas et. ostendit eorum astutiam. Et primo tangit eorum
 malicia. quia abducunt a libertate et statu gratie Jac. 1.
 Qui autem perperit in lege perfecte libertatis et. Et
 ducunt in statum seruitutis qui est status peccati. ps. In-
 conuertendo dominus captiuitatem syon et. Hoc enim no-
 men captiuitatis importat Esa. 5. Propterea captiuus
 ductus est populus inuenus: quia non habuit scientiam et

in epistolam II ad Timotheum III.

Secundo ostendit in quas personas exercent malitiam quas describit pmo a fragilitate sexus. Secundo ex malicia conversationis. Tertio ex vanitate affectionis. Quarto ex defectu discretionis. Quantum ad primum dicit. Mulierculas que sunt innotis discretionis et sexus fragilioris. Et dicit. Mulierculas: quia magne domine habent aliquos consiliarios. Unde non possunt seduci. sed hec sunt tali auxilio destitute. Mat. 23. Comeditis vos mos viduarum. i. Machab. 1. Captiuas duxerunt mulieres. Et quantum ad secundum dicit. Operatas peccati. Peccatum est onus quod non permittit libere incedere. nec erectum esse et stare: sed incuruat. ps. Sicut onus graue grauare sunt super me. Et ideo istas specialiter decipiunt: quod peccatum parat viam seductioni. Item quod male sunt timent resistere ne prodant. Quantum ad tertium dicit. Que ducunt varijs desiderijs id est apte sunt ut seducantur. propter varia desideria que habent. Jac. 1. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis. Et ideo prima mulier fuit seducta: quod non stetit constanter in verbis domini: sed dixit ne forte moriamur. Eccl. 9. Ne respicias mulierem multuolam. Et quantum ad quartum dicit. Semper. Curiositas semper noua nititur querere et non vult insistere. Unde dicit. Semper discetes puer. 9. Mulier clamosa. Et tam hoc quod dicit. Semper discetes potest reduci ad penetrantes domos. Deinde cuius dicit. Quodammodo. ostendit nocentibus quod afferunt prelati et nocentibus resistendi eorum doctrinam: et inducit exemplum de exodo ubi magi pharaonis resisterunt moysi. quia a principio mundi semper fuit pugna inter veritatem et falsitatem. 2. Pe. 2. Fuerit vero et pseudo prophetes in populo sicut et in vobis. Et in Exodo isti magi non nominantur. sed hic sic quod forte habuit ex aliquibus verbis iudeorum. Ita isti veritati seque nos predicamus resistunt. Job. 2. 4. Ipsi fuerunt rebelles lumini. Et Act. 7. Semper spiritui sancto resististis. Consequenter cum dicit. Domines reprobi. ostendit eorum defectum in fide et in opere. In opere homines reprobi. In operibus id est qui per opera sua se reprobos ostendunt. Iere. 6. Argentum reprobum vocate eos. Item in fide corrupti mente id est in potentia rationali. Animus quodammodo enim tunc dicitur corruptus quando deficit a propria virtute. Propria autem mentis perfectio est cognitio veritatis. Unde dicitur corruptus mente qui deficit a cognitione fidei. Consequenter cum dicit. Sed ultra. ostendit quomodo arant. Et primo ostendit eos esse impedidos. Secundo docet modum impediendi ibi. Insuperbia. Sciendum est autem circa primum quod voluntas nocendi est homini a seipso. sed potestas nocendi est a deo permittente. Et deus non permittit ut nocat quum vult malus sed imponit terminum. Job. 38. Hoc confringens tumentes flumens tuos. Sic et diabolus non lesit iob nisi finem quod permittit a deo. Sic arrius nocuit in ecclesia nisi quum dicitur dominus permittit. Apoc. 7. dicit angelus. Nolite nocere terre et mari et arboribus quoad usque signem seruos dei. Et dicit. Ultra seque deus permittit. Modus impediendi est ut tollat eorum pallium et occultatio: quia nocent. Job. 4. 1. Quis reuelabit faciem indumenti eius. Et ideo dicit. Insuperbia eorum manifesta erit deo de tege quando illuminabit abscondita tenebrarum. Et ut dicit. 1. Corin. 4. Sicut et illorum seque magorum pharaonis que fuit manifesta quod non potuerunt facere signa. Deinde cum dicit. Tu autem. ostendit idoneitatem timothei ad resistendum huiusmodi periculis. Et primo ostendit quod erat idoneus ex institutione apostoli. Secundo ex experientia scripturarum ibi. Ab infantia. Item primo ostendit quomodo erat instructus sufficienter ab apostolo. Secundo

quomodo vniuersaliter instruit ab alijs poterat ibi. Omnis qui preinstructus erat. Et circa primum primo ostendit quomodo instructus erat verbo. Secundo quomodo exemplo ibi. Propositum. Sed sciendum est quod verbo alius quis instruit dupliciter. Uno modo de veritate agnoscenda. Alio modo de iusticia operanda. Quantum ad primum dicit. Tu autem affectus es meam doctrinam id est instructus es in fide catholica. et ideo bene potest vitare eos. Quantum ad secundum dicit. Meam institutionem. Institutio est eruditio que est de aliquibus agendis que subdunt operationi humane. Phil. 4. Ubique et in omnibus instruitur sum. Item quomodo instructus erat exemplo. Et primo quum ad bona agenda. Secundo quum ad mala toleranda ibi. Patientiam. In bonis faciendis ponit duo. Primum est intentio recti finis. Et quantum ad hoc dicit. Propositum quod est de fine. Sap. 8. Propositus ergo hanc adducere mihi ad coniuandum. Et ad hoc puenit per bona opera que deriuant a tribus virtutibus. scilicet fide: spe: et caritate. Et primo ponit fidem. Heb. 11. Sine fide impossibile est placere deo. Secundo sperantiam dicit. Longanimitate. que in longum expectat. 2. Corin. 6. In longanimitate. Tertio charitatem cum dicit. Dilectionem. 1. Jo. 3. Qui non diligit manet in morte. Deinde de malis tolerandis instruit eum quum ad tria reducendo ad memoriam. Primo patientiam quam habuit. Item mala que sustinuit. Item diuinum auxilium quod sibi affuit. Primo ergo ponit patientiam que opus perfectum habet. Et primo ponit patientie materiam scilicet persecutiones in generali. Mart. 10. Si vos persequuntur in vna ciuitate fugite in aliam. Item in speciali cum dicit. Passiones que passus est in proprio corpore. 2. Cor. 11. Ter virgis celsus sum. Tertio in particulari cuius dicit. Qualia facta sunt mihi antiochie. Act. 16. et. 17. Iudei persecuti sunt eum presente timotheo. Sed affuit diuinum auxilium. Et ideo dicit. Scripsit. 2. Cor. 1. Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra.

Lectio tertia

Et omnes qui pie volunt viuere in christo iesu persecutionem patientur. Mali autem homines et seductores proficient in peius: errantes et in errorem mittentes. Tu vero permanes in his que didicisti et credita sunt tibi: sciens a quo didiceris. Et quia ab infantia sacras litteras nosti que te possunt instruere ad salutem per fidem que est in christo iesu. Omnis enim scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum: ad arguendum: ad corripiendum: ad erudiendum in iusticia: ut perfectus sis homo dei ad omne opus bonum instructus. Supra proposuit timotheo in exemplum persecutiones quas ipse passus fuit. Et ne videatur ipse solus per huiusmodi passiones transisse. ostendit eas esse communes sanctis. Et primo docet quomodo sancti patiuntur hic defectus penales. Secundo quomodo mali proficiunt per defectum culpe ibi. Mali autem homines. Dicit ergo persecutiones sustinuit. et non solus ego: sed omnes. Ple sumit dupliciter. quandoque pro virtute pietatis ad cultum diuinum. supra eodem. Das benites speciem pietatis. quandoque per misericordiam ad proximum. 1. Tim. 4. Pietas ad omnia valet. Omnes ergo qui pie. id est vultis obseruare cultum religionis christiane. Tit. 2. Sobrie et iuste et pie viuamus in hoc seculo. 266

